

Fornebu-dagene 2015

Det er i kommunene det skjer - brukerperspektivet

v/rådgiver Cato Lie

Innhold

- ◆ Kort om FFO
- ◆ Hva skjer i kommuner og fylker?
- ◆ Sammenslåing av kommunale råd

Om FFO

- Norges største paraplyorganisasjon for organisasjoner av funksjonshemmede og kronisk syke
- FFO ble stiftet i 1950 og består i dag av 80 medlemsorganisasjoner. Organisert i 19 fylker, og er aktiv i rundt 100 kommuner
- FFOs mål er samfunnsmessig likestilling og deltakelse for funksjonshemmede

Norges forpliktelser

FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne, Artikkel 9 sier følgende:

Tilgjengelighet

1. For at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal få et selvstendig liv og kunne delta fullt ut på alle livets områder, skal partene treffe alle hensiktsmessige tiltak for å sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne på lik linje med andre får tilgang til det fysiske miljøet, til transport, til informasjon og kommunikasjon, herunder informasjons- og kommunikasjonsteknologi og – systemer, og til andre tilbud og tjenester som er åpne for eller tilbys allmennheten, både i byene og i distriktene. Disse tiltakene, som også skal inkludere å identifisere og fjerne det som hindrer og vanskeliggjør tilgjengeligheten, skal blant annet gjelde for:

a) bygninger, veier, transport og andre innendørs og utendørs tilbud, herunder skoler, boliger, helsetjenestens lokaler og arbeidsplasser,

Utfordringer på området universell utforming

- ◆ 7 % av offentlige bygg i norske kommuner har tilgjengelig inngangsparti
- ◆ 61 % av bygg som Statsbygg forvalter har trinnfri hovedatkomst
- ◆ Ca 10 % av den norske boligmassen har tilfredsstillende tilgjengelighetsstandard
- ◆ Ca 3 % (18 stk) av norske jernbanestasjoner var universelt utformet i 2013 og 30 % (106) var tilgjengelig
- ◆ 51 % gjennomsnittlig kvalitetsoppnåelse på nettstedet i private og offentlige virksomheter

Hva skjer i kommuner og fylker?

- ◆ Forespørsel om å holde innlegg i slutten av oktober
- ◆ En spørreundersøkelse ble sendt ut 16.11 til fylkes-FFO
- ◆ Svarfrist 23.11
- ◆ Mottatt svar fra 8 fylker.

K1 og K2 tiltaket

- ♦ **Tiltak K1 Nasjonalt utviklingsprosjekt for universell utforming i fylker og kommuner.**

Tiltak K1 ble ledet av Miljøverndepartementet, som ett av de sentrale kommunerrettede tiltakene i «Norge universelt utformet 2025 – Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009- 2013». Pr. 31.12. 2013 har totalt 17 fylker og 88 kommuner har vært med i tiltaket.

Målet med tiltaket er å utvikle universell utforming som en strategi i kommunal og fylkeskommunal planlegging og forvaltning. Tiltaket inkluderer ressurskommuner, pilotfylker og nye fylker og kommuner som etter hvert er inkludert i utviklingsprosjektet. I fylkene har både fylkeskommunene og fylkesmannen deltatt. Kommunene og fylkene har brukt plan- og bygningsloven som verktøy for gjennomføring av universell utforming i tillegg til sine øvrige myndighetsroller.

- ♦ **Tiltak K2 fylkes- og kommunerettet arbeid med universell utforming**

Samarbeidet inkluderer blant annet kompetanseutvikling, informasjonsspredning og samordning av programmer og satsinger hvor universell utforming er relevant.

Spørsmålene

1. Kjenner fylkes- og kommune FFO til disse tiltakene? (K1 og K2)
2. Har fylkeskommunale råd og kommunale råd vært involvert i arbeidet med disse tiltakene?
3. Har brukerperspektivet vært godt ivaretatt i dette arbeidet?
4. Har dere oversikt over i hvor mange kommuner man har slått sammen kommunale råd for personer med nedsatt funksjonsevne og eldrerådet?
5. Kan dere si noe om konsekvensen det har hatt for disse rådernes arbeid?
6. Har dere noen ytterligere kommentarer som kan være nyttig i denne sammenheng?

Nei til sammenslåing av kommunale råd

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) mottar meldinger fra våre organisasjoner og lokale ledd om at mange kommuner diskuterer sammenslåing av ulike kommunale råd.

Dette går i helt feil retning, og dette vil svekke medvirkningen lokalt fra funksjonshemmede og kronisk syke, sier FFOs styreleder Knut Magne Ellingsen. Når denne spørsmålstillingen nå dukker opp fra mange hold er det fordi kommunene er inne i arbeidet rundt oppnevning av råd for neste 4-årsperiode. - **Dette handler om ressurser, og FFO er svært bekymret for at funksjonshemmede og kronisk syke blir tapere.**

Advert mot det

Kommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne ble lovfestet fra 2007, og det er nå klart for tredje oppnevningsperiode. **Loven åpner for felles råd med eldre, og FFO har helt fra starten sterkt advart mot å bruke denne muligheten. I forarbeidet til loven var det uttrykt stor skepsis til felles råd. I Stortingets behandling uttrykte et komiteflertall at felles råd for funksjonshemmede og eldre ikke er en ønskelig løsning, og må bare nyttes i rene unntakstilfeller.**

I en kartlegging gjort av NIBR «[Råd, regler og representasjon](#)» (NIBR- notat 2014:101, januar 2014) slås det fast at i felles råd er eldre bedre representert enn mennesker med nedsatt funksjonsevne og at **«fellesrådene også er mest aktive på sakfelt som er relevant for eldre. Dette kan tyde på at fellesråd representerer de eldres interesser bedre enn de representerer interessene til mennesker med funksjonsnedsettelse»**

Arbeide mot

- Med kunnskapen vi besitter og erfaringene som meldes inn til oss er vi nå svært urolig for den utviklingen vi ser rundt i kommune-Norge. FFO har tolket at unntakstilfeller først og fremst er knyttet til små kommuner. Vi ser nå at sammenslåingsdiskusjonen også går i større kommuner og til og med for fylkeskommunale råd. FFO vil advare på det sterkeste mot denne endringen og vil arbeide aktivt på alle nivåer mot sammenslåing av kommunale råd, avslutter Ellingsen.

Svarene

- ◆ Vi har mottatt svar fra Hedmark, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Sogn og Fjordane, Vestfold, Rogaland, Nordland
- ◆ Kort frist
- ◆ Flere feiltolket nok til dels hva saken gjaldt
- ◆ Spørsmålene kom ikke alltid til riktig adressat

Funn/utsagn

1. Kjennskap til tiltakene

1. Tiltakene er kjent i varierende grad (Hedmark, Sør-Trøndelag)
2. God kjennskap (Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Vestfold, Rogaland)

2. Er rådene involvert i arbeidet?

1. Kunnskapene i kommunene om universell utforming varierer sterkt (Hedmark)
2. Noen dårlige eksempler på samarbeid (Hedmark)
3. Befaringer (Hedmark)
4. Det er etablert en samarbeidsgruppe for universell utforming i Sør-Trøndelag
5. Involvert i flere prosjekter (Sør-Trøndelag)
6. Fylkes FFO følger opp arbeidet (Sogn og Fjordane)
7. TEK 10 skal gjelde ved rehabilitering av fylkeskommunale anlegg (Vestfold)
8. Fylkeskommunale arrangement kun i lokaler med universell utforming (Vestfold)
9. Politikere og rådsrepresentanter har deltatt på kurs i universell utforming (Rogaland)

3. Er brukerperspektivet godt ivaretatt?

1. Lite kunnskap om sanseapsområdet og deres behov på området universell utforming (Hedmark)
2. Deltatt i gjennomføring- og ikke planleggingsfase i prosjekter i del kommuner (Nord-Trøndelag)
3. Brukerperspektivet godt ivaretatt (Sør-Trøndelag)
4. Ikke godt nok ivaretatt. Tønsberg Torg innklaget til LDO – fortsatt ikke ferdigstilt (Vestfold)

Funn/utsagn

4. Har dere oversikt over antall kommuner med sammenslått råd for funksjonshemmede og eldreråd?

1. I 3 kommuner – mange nye råd er foreløpig ikke oppnevnt (Nord-Trøndelag)
2. I 5 av 26 kommuner (Sogn og Fjordane)
3. I 2 av kommunene (Vestfold)
4. Fellesråd på fylkesnivå i Rogaland

5. Hvilke konsekvenser har sammenslåing for rådenes arbeid

1. Eldreråd har mye større gjennomslagskraft, mange tidligere kommunepolitikere sitter i eldrerådet (Hedmark)
2. I små kommuner kan det være lurt med felles råd (Hedmark)
3. Grunn til sammenslåing er mangel på brukerrepresentanter (Sogn og Fjordane)
4. Kommunen melder at det er lettere slik når det er få folk å ta av (Sogn og Fjordane)

6. Øvrige kommentarer

1. For stor fokus på rullestoler i forhold til sansetap og arkitekter en stor bremsekloss. Hvorfor er det ingen funksjonshemmede ansatt i Deltasenteret?
2. Anmodning om ny kartlegging på antallet sammenslåtte råd på nyåret (Sogn og Fjordane)

Oppsummering

- ◆ Stor aktivitet i fylkene, men med varierende grad av brukermedvirkning
- ◆ Behov for felles organisert opplæring av politikere og brukerrepresentanter
- ◆ Mange enkeltaktiviteter iverksatt, eksempelvis arbeidet med fortauskanter i Oslo
- ◆ På Nesodden, som ikke har vært prosjektkommune, har det vært stor fokus på universell utforming i form av opplæring, praktiske øvelser og aktivt engasjement fra rådet for funksjonshemmede
- ◆ Men: FFO etterlyser et tydeligere nasjonal prioritering i arbeidet med universell utforming og den økonomiske satsingen må økes betydelig

Takk for meg!
cato.lie@ffo.no

